

UZASADNIENIE

Pozwem, wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym w dniu 30 czerwca 2016 r. (k. 2-6 w zw. z k. 1), powód (...) Bank (...) S.A. z siedzibą we W. zażądał zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej M. P.:

- 1) kwoty 6.988,35 zł, wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, liczonymi od kwoty 5.864,38 zł za okres od dnia 16 marca 2016 r. do dnia zapłaty,
- 2) kosztów sądowych w kwocie 88 zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 12 sierpnia 2016 r. (k. 7), referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie nakazał pozwanej, żeby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zaspokoila roszczenie w całości wraz z kosztami albo w tym terminie wniosła sprzeciw do sądu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty (k. 12), pozwana wniosła o rozłożenie należności na raty po 400 zł miesięcznie.

Powód, w swym ostatecznym stanowisku (k. 24-26, 27-28rew.):

- podtrzymał powództwo, z tym że wskazał, iż dochodzone odsetki nie mogą przekraczać odsetek ustawowych za opóźnienie,
- sprzeciwił się rozłożeniu należności na raty,
- wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów opłaty skarbowej w kwocie 34 zł i opłaty notarialnej w kwocie 7,38 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 października 2012 r., powód (...) Bank (...) S.A. z siedzibą we W. zawarł z pozwaną M. P. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Na mocy tej umowy, pozwana otrzymała do dyspozycji kwotę pożyczki w wysokości 7.000 zł (§ 1 ust. 3 umowy) i zobowiązała się do jej spłaty w 14 miesięcznych ratach, wraz z umówionymi odsetkami (§ 1 ust. 8 w zw. z ust. 4 umowy). Za okres opóźnienia w spłacie raty lub jej części bank naliczać miał odsetki od zadłużenia przeterminowanego równe czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP (§ 1 ust. 15 umowy; kopia umowy – k. 35-38rew.). Załącznikiem do umowy była tabela opłat i prowizji, w której przewidziano, w szczególności, opłaty za czynności windykacyjne (kopia tabeli – k. 38).

Wobec niewywiązywania się pozwanej z warunków umowy, powód wypowiedział umowę, w rezultacie czego całość zadłużenia z umowy stała się wymagalna w dniu 15 sierpnia 2015 r. (okoliczności bezsporne, wskazane twierdzeniem powoda – k. 28).

Według stanu na dzień 15 marca 2016 r., niespłacone przez pozwaną należności z umowy obejmowały: należność główną w kwocie 5.864,38 zł oraz odsetki za okres od dnia 29 maja 2014 r., w kwocie 878,97 zł (w tym zakresie okoliczności bezsporne, wskazane twierdzeniami powódki – k. 28).

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o okoliczności bezsporne, a także na podstawie: kopii umowy (k. 35-38rew.).

Ze względu na wniosek pozwanej o rozłożenie należności na raty, w warunkach braku jakichkolwiek dowodów na poparcie powołanych przez pozwaną okoliczności mających przemawiać za takim rozłożeniem, a przy tym w sytuacji, gdy pozwana nie korzystała z usług zawodowego pełnomocnika, Sąd wezwał pozwaną na rozprawę, w celu przesłuchania, pod rygorem pominięcia dowodu z jej zeznań.

Pozwana jednak nie stawiała się na rozprawę, nie przedstawiając jakiegokolwiek usprawiedliwienia.

W rezultacie, dowód został pominięty. Ujemne skutki takiego stanu rzeczy obciążają w pełni pozwaną. Twierdzenia pozwanej, przytoczone na poparcie wniosku, uznać zatem należało uznać za gołosłowne i wątpliwe.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie, lecz nie w całości.

Podstawowym obowiązkiem biorącego pożyczkę jest zwrot tej samej ilości pieniędzy, co przeniesiona na niego przez dającego pożyczkę (art. 720 § 1 k.c.), ewentualnie z umówionymi odsetkami (art. 359 § 1 i 2 k.c.).

W świetle poczynionych ustaleń nie budzi zastrzeżeń żądanie zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda należności kapitałowej w kwocie 5.864,38 zł i odsetek w kwocie 878,97 zł, łącznie kwoty 6.743,35 zł.

Powódka może też żądać dalszych odsetek, liczonych od należności kapitałowej, zgodnie z żądaniem pozwu, od dnia 16 marca 2016 r., to jest dnia następnego po ostatnim dniu okresu, za który naliczono odsetki ujęte w pozwie kwotowo (art. 481 § 1 w zw. z art. 482 § 1 k.c.).

Stopa odsetek od zadłużenia przeterminowanego, określona w § 1 ust. 15 umowy nr (...), odpowiadała obowiązującej w chwili zawarcia umowy stopie odsetek maksymalnych (art. 359 § 2⁽¹⁾ k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r.).

W stanie prawnym, obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 r., wysokość stopy odsetek maksymalnych za opóźnienie obliczana jest już jednak w oderwaniu od stopy kredytu lombardowego NBP, natomiast nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.), to jest dwukrotności sumy: stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych (art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 r.).

W rezultacie, rozstrzygnięcie co do odsetek od niespłaconego kapitału kredytu obwarować należało dodatkowym zastrzeżeniem, określającym maksymalny pułap odsetek na poziomie obowiązujących od wskazanej daty odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Zastrzeżenie to znajdzie praktyczne zastosowanie tylko wtedy, gdy czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP (będącą stopą odsetek umownych) przewyższy stopę odsetek maksymalnych za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.).

W chwili obecnej, zastrzeżenie to nie ma praktycznego znaczenia. Sąd zawarł je jednak w wyroku, mając na uwadze, że nie można przewidzieć jakie będą relacje między stopą kredytu lombardowego a stopą referencyjną NBP w przyszłości, gdy trwać będzie ewentualna egzekucja wyroku.

Zastrzeżenia tego brak było w pierwotnej wersji żądania pozwu, a pojawiło się ono w wersji ostatecznej. Niemniej, skoro powód nie złożył oświadczenia o częściowym cofnięciu pozwu, a cofnięcia takiego nie można domniemywać, to przedmiotem rozpoznania jest żądanie pierwotne, tj. szersze (pozbawione ograniczenia co do wysokości odsetek).

Nie może natomiast zostać uwzględnione powództwo o zapłatę kwoty 245 zł tytułem „kosztów, opłat i prowizji”.

Należności te (wyszczególnione na k. 25) związane są z prywatną windykacją, prowadzoną przeciw pozwanemu.

Stanowiące podstawę do obciążenia pozwanej należnościami tego rodzaju postanowienia umowy zmierzają ewidentnie do obejścia przepisów o postępowaniu egzekucyjnym (pośrednio także rozpoznawczym) i jego kosztach.

To bowiem postępowanie egzekucyjne służy odzyskaniu przez wierzyciela jego należności, naturalnie po uprzednim uzyskaniu stosownego tytułu wykonawczego. O ile natomiast wierzyciel chce podjąć próbę ugodowego załatwienia sprawy, to temu celowi służą: mediacja (art. 183¹ i nast. k.c.) oraz postępowanie pojednawcze (art. 184-186 k.p.c.). Prywatna windykacja prowadzona jest tymczasem przez wierzyciela jedynie w oparciu o jego wolę i subiektywne

przekonanie o istnieniu, wymagalności i wysokości długu. Postanowienie umowne w przedmiocie obciążenia dłużnika kosztami prywatnej windykacji, prowadzonej przez wierzyciela, uznać zatem trzeba za ukierunkowane na zwolnienie wierzyciela, w ciężar dłużnika, z ograniczeń (w tym w zakresie granic zwrotu kosztów), przewidzianych bezwzględnie obowiązującymi przepisami o postępowaniu egzekucyjnym i jego kosztach (zwłaszcza art. 770 zd. pierwsze k.p.c.) – i przez to nieważne.

Dłużnik, mimo pokrycia kosztów prywatnej windykacji, i tak musiałby ponieść koszty postępowania egzekucyjnego, gdyby wierzyciel takowe poniósł i zażądał ich zwrotu. Co więcej, zobowiązanie dłużnika do pokrywania zryczałtowanych opłat za nieokreśloną z góry liczbę czynności windykacyjnych daje wierzycielowi możliwość praktycznie jednostronnego kształtowania sytuacji prawnej (długu) dłużnika, skoro tylko od wierzyciela zależy, czy i jakie działania windykacyjne podejmie (i czy w ogóle je podejmie).

W tym kontekście pamiętać należy, że ponawianie przez wierzyciela czynności windykacyjnych mimo braku odpowiedzi, a zwłaszcza przy negatywnej odpowiedzi dłużnika, jest nie tylko realnie bezcelowe, ale bezprawne i może skutkować nawet odpowiedzialnością wierzyciela z tytułu naruszenia dóbr osobistych dłużnika (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 15 lutego 2013 r., I ACa 31/13, LEX nr 1312135).

Wreszcie, ewidentnie widoczne w tabeli opłat i prowizji (k. 38) oderwanie wysokości opłat windykacyjnych od rzeczywistych kosztów czynności windykacyjnych (np. szablonowo generowane, pisemne wezwanie do zapłaty kosztuje powoda z pewnością znacznie mniej niż 15-20 zł) jest dla wierzyciela źródłem dodatkowego zarobku. Regulacje co do obciążenia pozwanego kosztami prywatnej windykacji uznać więc trzeba – jako ewidentnie krzywdzące dłużnika – za nieważne również w świetle reguł słuszności (art. 58 § 2 w zw. z 3 k.c.).

Co więcej, skoro regulacje te generują dla wierzyciela dodatkowy zarobek, to dopatrzeć się tu można również prób obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych.

Jeśli zaś nawet omawiane postanowienia umowne uznać by można za ważne (co w ocenie Sądu jest wykluczone), to przytoczone argumenty prowadziłyby do uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, niewiążące pozwanego konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.).

W rezultacie, powództwo o zapłatę „kosztów, opłat i prowizji” zostało oddalone.

Wbrew wnioskowi pozwanej, nie ma dostatecznych przesłanek do rozłożenia przysługującej powodowi należności na raty (art. 320 k.p.c.).

Jak już bowiem wyjaśniono, pozwana nie tylko nie wykazała jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej w kierunku wykazania swych twierdzeń (podstaw wniosku), ale w dodatku z własnej winy uniemożliwiła przeprowadzenie dowodu z jej zeznań.

Powód nie korzystał w tym postępowaniu z usług zawodowego pełnomocnika. W rezultacie, zwrotowi na rzecz powoda podlegać mogą tylko koszty, objęte granicami hipotezy art. 98 § 2 k.p.c. Obejmuje ona opłatę od pozwu, w kwocie 88 zł, natomiast nie obejmuje (w przeciwieństwie do hipotezy art. 98 § 3 k.p.c.) wydatków pełnomocnika, w tym wskazywanych przez powoda: opłaty skarbowej i opłaty notarialnej.

Skoro powództwo zostało uwzględnione w ok. 96,5%, to w takim też odsetku pozwana powinna zwrócić powodowi poniesione przez niego (i podlegające uwzględnieniu w granicach hipotezy art. 98 § 2 k.p.c.) koszty procesu (art. 100 zd. pierwsze k.p.c.). Odsetek ten odpowiada kwocie 85 zł.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

(...)